

Charakteristika okresu Jeseník

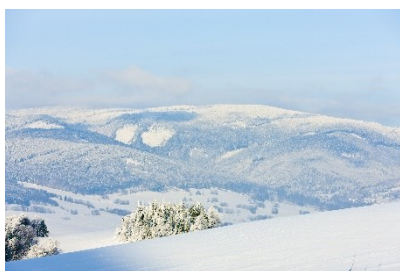
Okres Jeseník je nejmenším, nejlesnatějším a nejseverněji položeným okresem Olomouckého kraje. Na jihu sousedí s okresem Šumperk, na východě s okresem Bruntál z Moravskoslezského kraje a ze zbývajících dvou světových stran přiléhá ke dvěma polským vojvodstvím – Opolskému a Dolnoslezskému. S výjimkou malého výběžku na jihozápadě se celý okres nachází na území Českého Slezska, jehož převážná část náleží kraji Moravskoslezskému.

Okres se rozprostírá na území o ploše 719 km² a tímto se stává nejmenším okresem Olomouckého kraje. Na celkové ploše Olomouckého kraje se okres Jeseník podílí 13,6 %. Z celkové rozlohy zaujímá zemědělská půda 32,8 %, podíl orné půdy na celkové rozloze je 19,1 % (orná půda se podílí na zemědělské půdě 58,2 %). Lesní pozemky tvoří 59,7 % z celkové výměry a nezemědělská půda činí 67,2 %.

Území Jesenicka je charakterizováno drsnějším, avšak poměrně rozmanitým podnebím. Nejvyšší rozdíly se týkají pohoří Hrubého Jeseníku, který spadá do chladné a mírně teplé oblasti. Návětrná strana pohoří se

vyznačuje vyššími srážkami, pro závětrnou stranu jsou typické dlouhé a drsné zimy. Na hornatějším jihu dochází k častým inverzím, při nichž ve vyšších polohách panuje slunečné počasí s vyššími teplotami, zatímco údolí pokrývají studené mlhy. Teplejšího klimatu dosahuje v rámci okresu pohraniční, níže položená oblast na severovýchodě, která se dále svažuje do polských nížin. Naprostá většina regionu patří do úmoří Baltského moře, a to díky povodí Odry. Nepatrnou výjimku tvoří jihozápadní část okresu, která je prostřednictvím řeky Moravy odvodňována do Černého moře. Centrálním tokem regionu je říčka Bělá se svými přítoky. Díky kopcovitému terénu je celé území bohaté na nespočet potoků s vodními prameny, studánkami, jezy či hrázemi, naopak chudší na rybníky a zcela bez jezer. Rybníky se nacházejí pouze v okolí Uhelné, Javorníku, Černé Vody a Rejvízu.

Horské podmínky jsou příznivé zejména pro jehličnany, které vyplňují přes 70 % všech místních lesů. Z rodového pohledu jsou nejčastěji zastoupeny smrkové a bukové monokultury. Z ostatních dřevin, jejichž výskyt je však z hlediska porostní plochy spíše ojedinělý, je možné jmenovat modřín, borovice, olše, javory nebo břízy. Nejlesnatější okres v kraji podmiňuje rozšířené lesnictví a myslivost, naopak zastoupení zemědělství je spíše

symbolické.

Novodobý okres Jeseník, který vznikl 1. 1. 1996 vyčleněním z okresů Šumperk a Bruntál, zahrnuje 24 obcí, z nichž 5 obcí (Javorník, Jeseník, Vidnava, Zlaté hory a Žulová) má statut města. Začátkem roku 2003 zanikly okresní úřady a samosprávné kraje se od té doby pro účely státní správy dělí na správní obvody obcí s rozšířenou působností (Jeseník), ty dále na správní

obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (Javorník, Jeseník, Zlaté Hory). Ve 24 obcích okresu Jeseník mělo své trvalé bydliště přes 38 tisíc obyvatel.

Jeseníky zvou k návštěvě v každém ročním období. Zdejší příroda nabízí nezměrné bohatství v podobě hlubokých lesů, tajemných jeskyní, vysokých hor i pestré horské květeny, z níž mnohé druhy jsou zcela unikátní. Celý region je rájem pěší turistiky, cyklistických výletů, běžkového i sjezdového lyžování a místní vyhlášená lázeňská centra dělají z Jesenicka oblíbené místo pro rekreaci a volný čas. Kromě přírodních zajímavostí, sportovních a relaxačních příležitostí je se zdejším regionem spjata dlouhá historie doložená nejen množstvím architektonických památek, ale také celou řadou pověstí a legend.

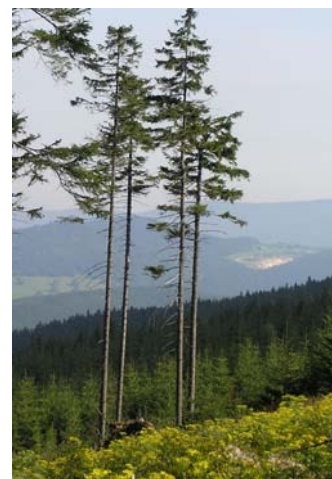
Největším městem regionu je **Jeseník**, kde má své trvalé bydliště přes 11 tisíc obyvatel. Území Jeseníku patří do povodí Odry, resp. Kladské Nisy. Jeseníkem protéká severním směrem řeka Bělá, do které ve městě ústí zleva potok Staříč. Dominantou tyčící se nad městem je vrch Zlatý Chlum (875 m), na vrcholu stojí od roku 1899 kamenná 26 m vysoká rozhledna. Jakmile zdoláme 145 schodů, otevře se nám krásný výhled na Hrubý Jeseník, Králický Sněžník, Rychlebské hory a do polské roviny. Po druhé světové válce zájem o areál na Zlatém Chlumu značně opadl. Chata v roce 1955 vyhořela a rozhledna zpustla. Teprve v 70. letech 20. století se městský úřad v Jeseníku postaral o její rekonstrukci a znovuotevření veřejnosti. Za dobrého počasí je vidět přímo z města Jeseník, a pokud nad rozhlednou vlaje vlajka, je rozhledna otevřena.

Příroda neobdařila Jeseníky pouze malebnou krajinou, ale také příznivými podmínkami pro rozvoj lázeňství a péče o zdraví. Evropský význam mají **Priessnitzovy léčebné lázně v Jeseníku**. Jejich zakladatelem byl v 1. polovině 19. století zdejší léčitel Vincenz Priessnitz, který skloubil prvky vodoléčby s aktivním pohybem. V současné době lázně navštěvuje ročně okolo 12 tisíc hostů, kteří sem přijíždějí s nemocemi oběhového ústrojí, dýchacího ústrojí, duševními poruchami, poruchami pohybového aparátu, s kožními a ženskými nemocemi. Od roku 1992 se ve zdejších lázních léčí i děti. Okolí sanatoria láká k procházkám. Je možné se vydat na Sluneční stráž, kde jsou

obrazce z kamínek a trojrozměrné sochy z obrovských kamenů. Dále je možné projít Stezkou Vincenze Priessnitze. Jedná se o 7 km dlouhou stezku okolo památek a 15 pramenů; naučné desky nás informují o historii a současnosti lázní.

Další známé Lázně Dolní Lipová se nacházejí v obci **Lipová - lázně**, které založil rodák z České Vsi Johann Schroth. Léčí se zde například pohybová onemocnění, kožní nemoci nebo obezita. Ve **Zlatých horách** se nachází sanatorium Edel. Jedná se o soukromou dětskou léčebnu respiračních nemocí. Léčba se opírá především o klimatoterapii, speleoterapii, inhalace, rehabilitační cvičení a otužování.

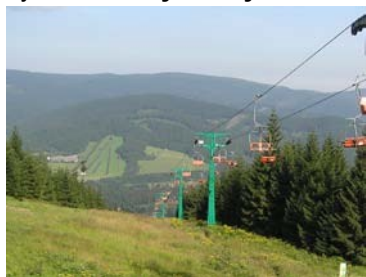
Jesenicko nabízí hustou síť naučných stezek, které vedou překrásnou přírodou do nedotčených zákoutí. Jesenicko se rozkládá v **Chráněné krajinné oblasti Jeseníky**. V rámci CHKO můžeme obdivovat bohatou faunu i floru ve 4 národních přírodních památkách (Borový, Jeskyně Na Pomezí, Na Špičáku, Venušiny Misky), ve 3 národních přírodních rezervacích (Praděd, Rejvíz, Šerák-Keprník), v 11 přírodních památkách (Černé jezero, Píšťala, Chebzlí, Skalka pod Kaní horou, Vodopády Stříbrného potoka a další) a v 8 přírodních rezervacích. V oblasti se nachází také 52 památných stromů.

Nejvýše položená naučná stezka vede ze Šeráku na Červenohorské sedlo, tedy přes nejstarší chráněné území Jeseníků (NPR Šerák – Keprník). Turisticky oblíbená je i stezka na Rejvízu k Velkému Mechovému Jezírku, nebo naučná geologicko montanistická stezka v okolí Zlatých Hor, která se věnuje zdejší historii dolování drahých kovů. Mezi významné přírodní pamětihodnosti patří řada zatopených lomů. Jejich vznik souvisí s proslulou těžbou kamene. Díky tomu, že těžba často pokračovala i do větších hloubek, došlo v opuštěných lomech k postupnému zatopení. Řada zatopených lomů, jejichž hloubka dosahuje až 30 m, se nachází v okolí Černé Vody a Vápenné. Vyhledávané jsou lomy na Žulovém vrchu, zatopený důl na lignit u Uhelné, kaolinový lom u Vidnavy nebo návštěvníky oblíbený lom u Tomíkovíc.

S dobýváním vápence souvisí i objev jeskynních útvarů. Nejznámějšími jsou **krasové jeskyně Na Pomezí** (se zachovanou krápníkovou výzdobou) a **Na Špičáku**, které patří mezi nejstarší ve střední Evropě. Pozoruhodné jsou rovněž jesenické vodopády a peřeje, řada vyhlídkových věží, místní hrady, zámky, pevnosti nebo zříceniny.

Své lyžařské umění si mohou návštěvníci Jeseníků vyzkoušet v **lyžařských areálech** Ostružná,

Petříkov, Ramzová, Zlaté Hory, Miroslav v obci Lipová - lázně, Filipovice a další. Kromě tradičního sportovního využití nabízí četná jezdecká centra kratší i delší vyjížděky milovníkům jízdy na koních, skály a skalky jsou hojně využívány horolezci. Poměrně novou atrakcí, zpestřující pobyt na horách, jsou areály horských minikár, koloběžek, paragliding nebo skoky na tandemovém padáku. Vyhlídkové lety nad Jeseníky je možno podniknout z letiště v Nové Vsi u Jeseníku. Pro milovníky terénní jízdy na horských kolech jsou v okolí Černé Vody připraveny stále známější Rychlebské stezky.

Regionální gastronomickou specialitou Jesenicka je bezesporu osobitý bylinný likér, vyrobený na počest zakladatele místních lázní v Jeseníku českého lidového lékaře Vincenze Priessnitze, Jesenický Priessnitz liqueur. V obci Bílá Voda se vyrábí od roku 2001 ročně přes 20 milionů hostií, které se distribuují do celé republiky; doplňujícím výrobkem jsou lázeňské oplatky.

Zdroje dat: www.czso.cz; www.drusop.nature.cz; www.jesenik.org, www.eklasa.cz, ww.eagri.cz